

BIJZONDER KONJO

Colofon

© Marja Knecht, 2019

1e druk: 2018

2e druk: 2019

ISBN: 9789492261397

NUR: 402

Uitgever

SAAM Uitgeverij, Hillegom

www.saamuitgeverij.nl

www.zorgboeken.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze (druk, offset, fotokopie of microfilm) of in enige digitale, elektronische, optische vorm dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

BIJZONDER KONJO

Het adoptieverhaal van onze kinderen

MARJA KNEGT

Voor onze vier kinderen en onze Ethiopische familie

For our four children and our Ethiopian family

INHOUD

Inleiding		7
1999 – 2000	Het voorstel	12
2000	Onze eerste reis naar Ethiopië	15
2000 - 2001	De zusjes horen erbij!	31
2003	We krijgen weer een voorstel	37
2003	We gaan weer naar Ethiopië	41
2005	Ons gezin is compleet	51
2006	Kunnen we een visum krijgen?	57
2006	Een prachtige week	60
2008	We voelen nog meer verbinding	67
2008 - 2009	Een familiereis in Ethiopië	72
2010	Een onverwachte vraag	90
2011	Onze tweede rondreis in Ethiopië	97
2013	Een verdrietig bericht, verlies van hoop	118
2015	Onverwacht nieuws	122
2015	De familie wordt groter	127
2016	Krijgen we antwoorden?	142
2017	Een bijzondere verjaardag	149
2017	Visumperikelen	169
2018	Bijzonder Konjo	178
Nawoord		184

INLEIDING

In 1995 wordt voor mij en Joost, mijn man, duidelijk dat een Izwangerschap heel moeilijk zal worden en staan wij voor de vraag wat we hiermee willen doen. Bij mijzelf heeft dan al langer het idee geleefd om naast biologisch eigen kinderen ook ruimte te bieden aan een kind dat elders geen thuis kan hebben. De stap naar adoptie is daardoor voor mij in gedachten snel gemaakt. Maar voor Joost is dit een moeilijkere keuze. Hij twijfelt of de kinderen echt eigen zullen voelen. Zal hij zijn hart helemaal kunnen openen zoals hij zou willen? We gaan het traject rondom adoptie in, om ons eerst te oriënteren en informatie op te doen. En eigenlijk worden we er dan samen al snel in meegetrokken. Ook Joost wil er voor gaan en de aanvraag voor adoptie wordt in gang gezet.

De procedure voor aspirant adoptieouders is lang en uitgebreid. Er wordt gestart met een oudercursus, waar ik vooraf sceptisch tegenover sta. Waarom zou ik zonder cursus wel moeder mogen worden van een kindje uit mijn buik, maar moet ik mij verantwoorden in een cursus als ik moeder wil worden van een adoptiekindje? Ik snap dat een adoptiekindje een geschiedenis met zich meebrengt en daardoor meer van de ouders kan vragen, maar ik heb een opleiding in de richting van de jeugdzorg, ik heb in de jeugdhulpverlening gewerkt en werk nu op de kinderafdeling van een ziekenhuis. Heb ik dan niet voldoende kennis en ervaring? Voor Joost is dit juist weer anders, hij ziet dit als een welkome aanvulling op het toeleven naar een kindje dat mogelijk komen gaat. Het lukt me gelukkig wel mezelf open te stellen voor de cursus en ik ervaar dat het zeker geen overbodig aanbod is. De cursus is niet belerend, waar ik eerder bang voor was. Het blijkt heel prettig om samen met anderen te praten over wat je kunt tegenkomen bij het adopteren van een kindje. Welke problemen kun je verwachten, hoe kun je deze mogelijk al voor zijn? Het worden zo fijne bijeenkomsten.

En dan starten de intakegesprekken met de maatschappelijk werkster van de kinderbescherming. Ook deze ervaar ik als fijn, het is goed om zo samen met Joost en haar gedachten uit te wisselen over onze verwachtingen en vragen die er nog rondom adoptie leven.

‘Kunnen jullie aangeven of je een kindje met een beperking zou willen?’ vraagt de maatschappelijk werkster.

‘Moeten we dit echt aangeven’, vraag ik verschrikt. ‘Willen is een groot woord. Als je zwanger bent, weet je toch ook niet of je kindje helemaal gezond zal zijn? Natuurlijk is het kindje net zo welkom als het een beperking blijkt te hebben. Geldt dit bij adoptie niet net zo?’

‘Nee, helaas niet’, is haar antwoord. ‘Als je aangeeft dat je dit wel zou willen, weet je bijna zeker dat je ook een kindje met een beperking krijgt.’

Joost en ik kijken elkaar vertwijfeld aan. Joost is duidelijk, hij wil deze keuze liever niet bewust maken. Maar ik voel mezelf enorm twijfelen. Door ‘nee’ te zeggen, sluit ik kinderen uit om iets wat zij in hun leven meegekregen hebben. Dat wil ik niet. Echt ervoor kiezen, vind ik iets om goed over na te denken. In mijn werk ervaar ik dagelijks hoe zwaar het is voor ouders om een kind met een chronische ziekte of aandoening te hebben. Hun wereld staat soms op z’n kop. Natuurlijk ga je ervoor als ouder en zou ik er ook voor gaan als ons kindje een beperking of ziekte zou blijken te hebben. Maar om er bewust voor te kiezen? Ik kan dit niet uitspreken en wil er geen keuze in maken. Het is dat Joost deze keuze wel wil maken. Ik kom er zo onderuit om het voor mezelf uit te spreken. Maar als dit zwart op wit in het intakeverslag vermeld wordt, voel ik me er nog steeds vervelend over. Wat troost is de gedachte dat we een jong kindje kunnen verwachten. Op die leeftijd is nog niet uit te sluiten of er een beperking of ziekte aanwezig is, en zullen we dit traject dus net zo ingaan als bij een eigen gebaard kindje.

En dan is er in het gesprek nog iets dat voor mij belangrijk is om te bespreken. ‘Ik zou alleen een kindje willen adopteren,

waarbij adoptie echt de enige overgebleven keuze is. Kunnen jullie garanderen dat dit het geval is?’ vraag ik aan de maatschappelijk werkster.

‘Ja, daar mag je vanuit gaan. Er wordt in de landen zelf goed gekeken naar andere mogelijkheden en wat het kindje nodig heeft. Er worden vervolgens ouders bij het kindje gezocht vanuit de aanmeldingen, niet andersom’, zegt zij.

‘Zou je wel expliciet in ons rapport willen vermelden dat wij alleen een kindje willen adopteren als deze dit echt als enige mogelijkheid heeft?’ vraag ik, want ik vind dit echt belangrijk. En dus staat dit zwart op wit in onze papieren.

Vervolgens hebben we nog een keuze te maken: uit welk land willen we een kindje adopteren?

‘Moeten we dit al kiezen, kunnen we hier ook niet wachten op welk kindje ouders nodig heeft en dan horen uit welk land het komt?’ vraag ik onbevangen.

Maar nee, we moeten een keuze maken. Ik kijk naar de foto's van verschillende kinderen, het voelt alsof ik op uiterlijk een keuze moet maken. Dit wil ik niet. Ook Joost heeft hier moeite mee. We besluiten om ons te verdiepen in de verschillende regelgevingen rondom de landen en zo een keuze te maken. Hierbij lees ik de verwachtingen van de landen naar ons als ouders toe. Aan een aantal verwachtingen kunnen wij, kijkend naar leeftijd, geloof en inkomen, al niet voldoen. Mijn oog valt uiteindelijk op een verwachting, waar ik me helemaal in kan vinden. Ethiopië is het land dat als enige de verwachting heeft dat ouders ondertekenen dat zij het geadopteerde kindje op latere leeftijd alle ruimte geven om hun geboorteland te leren kennen en er eventueel naar terug te keren. Hier kan ik me in vinden. Natuurlijk heeft ons kind straks alle recht om te weten waar het vandaan komt en moet het de kans hebben om zijn of haar thuisland te leren kennen. Als ik dan ook nog zie dat de adoptievereniging die aan dit land verbonden is, ook mensen met een lager inkomen de kans geeft om een kindje te adopteren, is voor mij de keuze gemaakt. Ik vind het meer dan

terecht dat adoptie niet alleen voor mensen met een ruime beurs toegankelijk is. Het gaat niet om financieel vermogen, het gaat om het vermogen om een kind een thuis te bieden, een plek waar het in alle liefde op kan groeien en zich kan ontwikkelen.

Na deze keuzes binnen de adoptieprocedure volgen de meer zakelijke onderdelen. Het verzamelen van documenten, die op verschillende niveaus gelegaliseerd moeten worden. Het gaat hier om medische keuring en gegevens, salarisgegevens, bewijs van goed gedrag, aanbevelingen met betrekking tot het ouderschap van mensen om ons heen et cetera. Het vraagt nogal wat werk. Er volgen legalisaties bij de gemeente, vervolgens bij de notaris, bij de rechtbank en als laatste bij het ministerie van buitenlandse zaken in Den Haag. De bureaucratie eromheen is soms lachwekkend, waardoor het zakelijke deel ook weer wat luchtiger wordt. In Den Haag moeten alle papieren via één bepaalde deur worden aangeboden. Daar mag je dan vertrekken en wordt er aangegeven via een andere deur weer de papieren op te halen, om er vervolgens achter te komen dat die tweede deur bij hetzelfde loket uitkomt. Maar als we dan alle papieren hebben, kunnen we ze inleveren en is het wachten op wat dit ons gaat brengen. We weten dat we zeker op een wachttijd van twee jaar moeten rekenen. Het is lang, ik kijk inmiddels al zo uit naar de start met een kindje thuis, dat ik opzie tegen deze periode. Ook omdat ik nu niets meer kan doen, ik moet gewoon maar wachten. Maar dit hoort er helaas bij.

Tot zover is het een adoptieprocedure als bij alle aspirant adoptieouders. Wat het vervolg zal zijn, is natuurlijk voor alle gezinnen weer anders. Dit hangt af van de eigen gezinssituatie, van het kindje dat komt, van de achtergrond die het kindje meeneemt uit zijn voorgaande leventje en van allerlei omgevingsfactoren die ook bij gezinnen met biologisch eigen kinderen spelen. Ik leef toe naar de komst van een kindje, soms ongeduldig, andere momenten weer met meer ontspanning.

Nu zijn Joost en ik ouders van vier fantastische kinderen. De adoptie heeft ons iets moois gebracht, maar we weten inmiddels dat er binnen de adoptiewereld fouten gemaakt zijn en dat we naïef waren om te vertrouwen op de beloftes die ons gedaan zijn. Naast de goed verlopen adopties komen er ook veel misstanden boven tafel. Kinderen die zonder kennis of wil van de ouders of familie naar het buitenland gingen, kinderen die zonder de vraag naar adoptie nooit geboren zouden zijn geworden, kinderen die geroofd werden. Alles voor geld. Met het adopteren van onze kinderen adopteerde ik ook het verhaal dat aan het kind vast zit: de ouders, verdere familie en de cultuur waaruit de kinderen komen. Met de adoptie nam ik alles mee in mijn hart, het hoorde er voor mij gewoon bij. Maar hoe erg zou het zijn als blijkt dat ik hen onbedoeld pijn heb gedaan? Dat ik hen heb afgenomen waar ik zelf van weet hoe erg het is om dit te missen? Hoe moet een kind in dat geval leren omgaan met de wetenschap dat er elders ook een bedje voor hem klaarstond, dat het bij zijn biologische familie had kunnen opgroeien? Het zijn vragen die me in de loop van de tijd erg bezig hielden, waar ik het liefst ook antwoord op wilde hebben. Kloppen onze adoptieverhalen? Daarnaast ontstond bij mij twijfel, door alle later gepubliceerde artikelen, of adoptie als fenomeen de juiste keuze is geweest.

Ik kreeg samen met Joost in de loop van de tijd mogelijkheden om op zoek te gaan naar antwoorden op deze vragen. Het lukt niet om overal antwoord op te krijgen, maar we kregen hierbij wel de kans om familie te leren kennen, één te worden met elkaar, wat voelt als een groot rijkdom. Dat verhaal wilde ik in dit boek vastleggen. Een bijzonder adoptieverhaal, ons vervolg op de adoptieprocedure.

1999 – 2000

HET VOORSTEL

De telefoon gaat. Bij elk onverwachts telefoontje voel ik spanning. Zal het de adoptievereniging zijn, zal er nieuws zijn? We wachten nu al ruim twee jaar op een voorstel en weten dat we bijna aan de beurt zullen zijn. Als ik opneem is het inderdaad een medewerkster van de adoptievereniging.

‘Ga even rustig zitten,’ zegt ze, ‘ik heb mooi nieuws.’

Ik ga zitten, maar niet rustig. Het kladblok, dat in de buurt klaar ligt, neem ik er meteen bij.

‘Ik heb het voorstel voor jullie voor een zoon, Tareke. Hij is nu negen maanden oud en verblijft al in het kindertehuis van de adoptievereniging in Addis Abeba.’

Ze legt vervolgens uit dat Tareke in Dessie is geboren en dat hij twee wat oudere zusjes heeft. Ook vertelt ze dat de ouders overleden zijn. Of we akkoord gaan met het voorstel? Het idee dat je een kind als voorstel krijgt, is iets dat bij mij onbegrijpelijk is. Ik denk terug aan onze keuze rondom de adoptie, of we een kindje met een beperking zouden willen. Als nu was verteld dat Tareke een beperking had, zou ik er niet eens over willen denken, dan komt hij gewoon. En ook de achtergrondgegevens van een kind bepalen voor mij niet of hij wel of niet mag komen. Een kindje komt zoals het komt. Kennelijk heeft Tareke een nieuwe plek nodig, die hier past en mag hij komen zoals hij is. Maar ik kan dit niet alleen beslissen.

‘Ik kan me niet voorstellen waarom we hier niet mee akkoord gaan, maar uiteraard zal ik dit eerst met Joost bespreken’, geef ik als antwoord.

Opgewonden bel ik Joost en krijg nagenoeg dezelfde reactie, dus kan ik definitief laten weten dat Tareke onze zoon zal worden. Blij bel ik alle familie af en ga ik langs bij de ouders, om hen het nieuws persoonlijk te vertellen. Een foto kan ik helaas nog niet

zien, die zal gestuurd worden als bekend is wanneer Tareke zal komen. Dit is afhankelijk van de uitspraak van de rechtbank in Ethiopië. Maar vanaf vandaag voel ik me een beetje moeder en merk ik dat Joost het vaderschap ook begint te voelen. We bereiden ons voor op de komst van een zoon en genieten van het samen toewerken naar zijn komst.

Dat genieten wordt uiteindelijk wel wat minder. De rechtbank doet er erg lang over en met de jaarwisseling ruim drie en halve maand later hebben we nog geen zicht op de komst van Tareke. Deze periode voelt zwaar. Ik wil het liefst onze zoon zien, knuffelen en vasthouden. Ervaren hoe hij ruikt, hoe hij doet en wat voor persootje het is. Als ik bij een collega uit hoe moeilijk dit wachten is, zegt zij:

‘Maar een zwangerschap duurt toch ook negen maanden. Dat is een soortgelijke periode.’

‘Mijn kindje is er al’, zeg ik. ‘Hij ligt elders in een bedje, wordt door verzorgers getroost als hij verdrietig is, maakt al stapjes in zijn ontwikkeling. Hij is zelfs jarig geweest. Ik wil daarbij zijn. Dat is echt anders.’

Ze kijkt me wat onbegrijpend aan en vindt duidelijk dat ik overdrijf. Het is een reactie die ik vaker krijg als ik aangeef hoe moeilijk deze periode is. Gelukkig zijn er ook andere reacties, zoals de bos bloemen van andere collega’s om me een hart onder de riem te steken als ik weer een telefoontje krijg dat de rechtbank geen uitspraak heeft gedaan.

Maar dan is er het goede nieuws! Zes maanden na het voorstel worden we gebeld met de mededeling dat we Tareke over een maand mogen gaan halen. We zullen eerst een uitreisgesprek hebben met andere adoptieouders (drie stellen), waarmee we samen naar Ethiopië zullen reizen. Kort voor dit gesprek zal plaatsvinden, worden we echter gebeld door de adoptievereniging. Ze hebben weer een voorstel. Over Tareke was ons al verteld dat hij nog twee oudere zusjes heeft. Daarover blijkt meer informatie bekend.

Met hulp van burens hebben zij na het overlijden van beide ouders kort de zorg voor hem op zich genomen, maar ze zijn pas acht en elf jaar oud. Zelfstandig wonen is een probleem voor hen. De oom van de meisjes wil zich wel over hen ontfermen, maar hij kan niet ook de zorg van een baby op zich nemen. De oom heeft daarom hun kleine broertje ter adoptie aangeboden.

‘Vinden jullie het fijn om de zusjes te ontmoeten? Zullen we een reis naar Dessie organiseren voor jullie?’ vraagt de medewerkster van het adoptiebureau.

Een vraag die me volledig verrast, want een dergelijke ervaring hebben we in al die jaren nooit terug gelezen in het adoptieblad met ervaringsverhalen. Vanuit Ethiopië is er ook zelden informatie bekend over familie. Het gaat vaak over kinderen die te vondeling zijn gelegd, omdat het door de moeder afstaan van kinderen in deze tijd nog strafbaar is in Ethiopië. Het reizen naar familie lijkt me ook wel spannend, wat treffen we daar aan? Maar eigenlijk heeft het geen bedenktijd nodig. Joost is al meteen enthousiast. Ja, natuurlijk zouden wij hen graag ontmoeten! Dat we daarvoor zonder de andere ouders moeten gaan reizen, omdat het extra reistijd vraagt om naar hun woonplaats Dessie te gaan, vind ik jammer. Het is fijn om bij zo’n spannende reis ook anderen om je heen te hebben en ervaringen te kunnen delen. Maar dat dit niet kan, dat hebben we er voor over. En dus kijken we opeens uit naar een heel andere reis.